

Archives

В НЕДРАТА НА МАГУРАТА

Бърни БОНЧЕВ

Abstract. Bernie Bonchev (1877-1968) left a rich literary heritage – articles, leaflets, books. He was a physician and well-known public figure. He was a successful mayor of Vidin. Here is a very rare little book “In the Bowels of Magura” (1927). Spelling of the book is updated; contemporary photographs are added as illustrations to author’s text.

Keywords: Bernie Bonchev, Magura cave, book

*Пътниче,
Пази свещените покои и вековните творения
на пещения мрак като зениците на очите си.
Те са ценни и чаровни само в подземните усои.*

Пещерният лабиринт

Видинският окръг е надарен богато с природни красоти. Покрай ниските и блатисти равнини във Видинската околия, в Кулската и особено в Белоградчишката околия се издигат високи и красиви скали и планински вериги, които съперничат с Алпите и Пиринеите.

Покрай надземните природни красоти, в недрата на земята се таят чаровни красоти, които нямат равни на себе си.

Видин. Турист. Д-во „БОНОНИЯ“

№ 1.

Д-ръ Б. Бончевъ

ВЪ НЕДРАТА
НА
МОГУРАТА

ПЪТНИЧЕ:

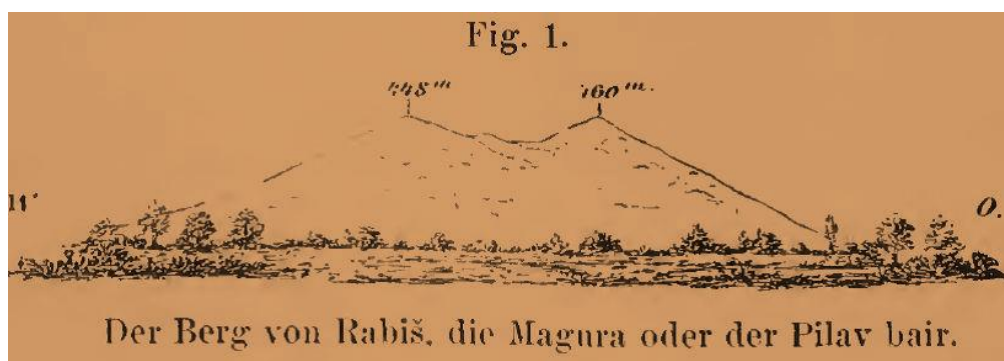
Пазете свѣдѣнитѣ након и пѣкованитѣ творенна на пещернитѣ народъ, като зѣнитѣ на очитѣ си.
Тѣ сѣ дѣлни и чаровни само въ подземнитѣ усок.

ВИДИНЪ
1927

Край село Рабиша, Белоградчишка околия, се таи една пещера, която е уникум в страната ни. Тя представлява едно от най-грандиозните

и вълшебни творения на природата. Това е пещерата Магурата. Тя представлява една варовита грамада непосредствено на север от с. Рабиша. Който има случая да кръстоса Видинската, Кулската или Белоградчишката околии ще има възможност да я види и да ѝ се любува.

От гдето и се надзърне, Магурата стърчи гордо като един отломък от старопланинските предпланини, захвърлен и повален на земята.

Магурата (Toula, 1877)

Голата гръд на Магурата, надиплена и съставена от грамадни блокове варовик, се различава ярко от зелената растителност, която покрива цялата останала околност. На изток, непосредствено до полите на Магурата, се очертават бреговете на голямо кръгло езеро с вечно бистри и кристални води. Това е Рабишкото езеро. Погледната откъм страната на Белоградчишките висоти, по южната пола на Магурата, се очертава ясна кръгла падина. Обаче, когато се прекрачи полата на Магурата и се застане срещу падината, на мястото ѝ изпъква огромна каменна яма, в дъното на която зее пропаст. Това е входът на пещерата Магурата.

Ниският, неравен и скалист вход не подсказват на пътника да мисли, че зад него се крият велики творения и изненади. Почти нищо не показва, че тук някога е стъпвал човешки крак.

Рабишкото езеро

Рабишкото езеро

Цялото долнище на грамадната яма е постлано с мека, едва започнала да жълтее под палещите лъчи на юлското слънце, зелена трева, равно остригана от постоянно сновящите стада. По нея не се виждат никакви следи от човешки останки.

Но когато погледът на пътника стрелне право към възхода на ямата, който се спуща от север като същинска завеса, множество разноформени лаконични надписи и подписи дават да се разбере, че не един пътник, а много групи и туристи тук са бродили безспир.

Видът на ямата с входното отворстие на Магурата в нейното дъно навяват такова равнодушие и монотонност, щото първият посетител, който още не е имал случай да посети пещерата, остава в недоумение от желанието на преминалите пътници да издълбаят непременно имената си и да гравират датата на посещението си в тази скалиста грамада.

Интересът и любопитството обаче се увеличават пред вида на лудата надпревара да се дълбаят подписите все по-високо и високо, все по на стръмни и опасни места.

Ясно личат импулсивните чувства, които са тласкали мнозина посетители, даже с риск за живота им, да се изкатерят като скални орли по стръмните спусъци и с неспокойна ръка да покажат на поколенията, че тук нявга не само орли, но и туристи с буйна кръв са бродили.

Тези мисли и съждения овладяват човека особено след посещението на пещерата. Тогаз човек разгатва ясно и разбира чувствата и силата, която е тласкала туриста да превъзмогне невъзможното, за да прокопае мощната гръд на скалата и да остави по нея следите от своето посещение.

Обхванат от такива размишления неспокойният пътник, горящ от желание да надникне по-скоро в непрогледния мрак на бездната, чувства че една вълшебна сила го притегля към входа на подземния свят.

Обаче мракът на подземиеото е пълен, бездната – огромна и един път попаднал в нея неопитният любител рискува да не види вече слънчевите лъчи.

Ето защо е необходим опитен и добросъвестен водач.

За щастие такъв не закъснява да се намери. На това място те не са рядкост.

Неведнаж прекарвали цели зимни нощи да дирят закопаните съкровища на техните прадеди, тук броят на познавачите на всички кътове на лабиринта не е малък.

В царството на мрака

Снабдени със силни рефлектори и добре облечени, с водача начело, всеки бърза да отърси праха на обувките си и с притаен дух и силно туптящо сърце иска да прекрачи прага на подземиеото.

След ниския вход на пещерата, който позволява свободното преминаване на трима-четирима души едновременно, се навлиза в едно огромно тъмно подземие.

С навлизане по стръмния и скалист спусък на подземиеото мракът и обемът на пещерата се увеличават.

Една влажна, земна хлад обхваща цялото тяло. Несвикнали още на непрогледния мрак, зениците свити под влиянието на ярките слънчеви лъчи, не позволяват разпознаването на очертанията на пещерните предели.

Това положение, обаче, не трае дълго време. С помощта на силни рефлектори непрогледният пещерен мрак е бързо раздран и скоро цялото подземие е феерично осветено.

Пред вида на видяното всички изпадат в екстаз: огромни куполи, надвиснали над главите, висят като облаци във висините и с изваяните си дупли и колони наподобяват на чистилицето на Данте. Тук всичко е

ново и интересно за човека. Всяка гънка, всяка скала и колона са изваяни по особен начин и строго определен план, за да предадат една феерична и странна представа на странника.

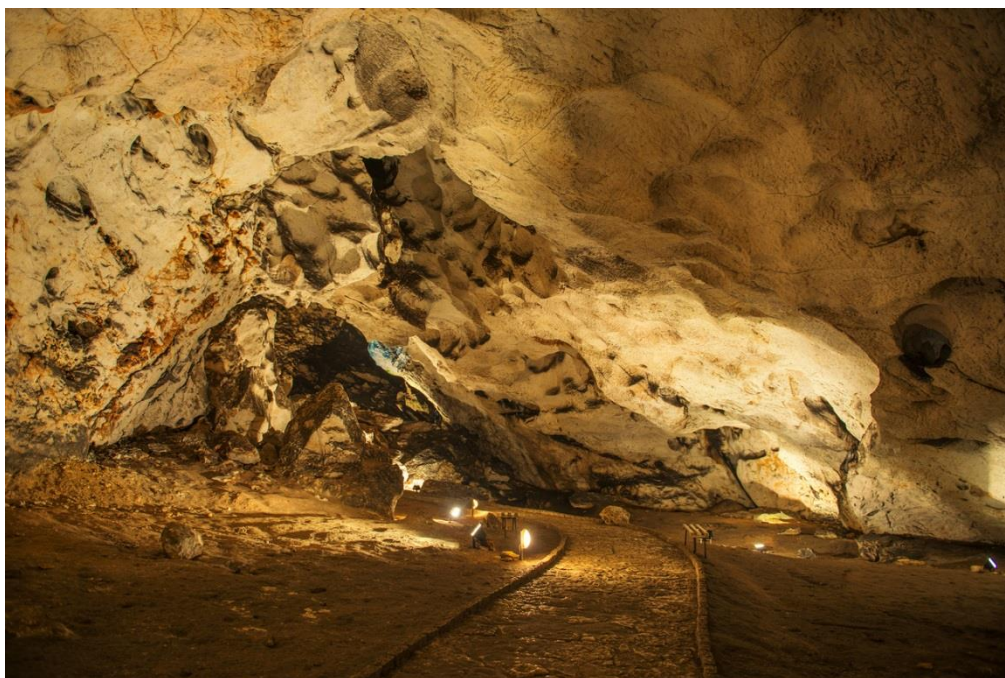
В Магурата¹⁾

С навлизането в дълбините на пещерата формите, размерите и очертанията на глъбините започват да се изменят.

Едвам отдалечени на около 100 крачки от входа, стръмният скалист спусък се превъща в хоризонтален глинен коридор, по който движението е цяло удоволствие. Когато се обърнете инстинктивно към входа, там блещука слаба светлинка, която ви сочи пътя към земния мир.

Следвайки водача, който напредва безмълвно с отмерени крачки към дълбинето, от всички страни се редят безбройни подземия с неясни очертания. Свикнали със земната влага и температура, с тъмнината и неравното дъно на пещерата, движението напред към неизвестното става без никаква мъка.

Обрадвани от широките подземни простори, които създават илюзия в човека, че се движи в безкрайните коридори на подземните дворци на фантастични царе и велможи, една тъмна завеса прегражда пътя ви и вие се чувствате пред края на подземие.

Спрял се за миг, опитният и спокоен водач чака събирането на всички посетители около него. А това не става бързо, защото пръснати по всички краища на пещерата, посетителите в екстаз адмирират отделни вълшебни кътове под необятните куполи.

Това е краят на чистилицето. И когато всички мислят, че са края на подземие, ето че водачът ни показва една скрита гънка по неравните стени на чистилицето.

Близко следващи един за друг всички любители се изтеглят бавно през тъмната теснина, за да навлязат в едно ново подземие, което крие в себе си още по-големи изненади.

Равната глинеста почва на чистилицето тук се сменя с неравна и скалиста. Всички стени и тавани са съставени от бледожълта тебеширна материя, изящно изваяна. Тук-там по тях висят малки сталактити, а шопотът на постоянно капещите водни капки дават илюзията, че се преминават бански отделения.

Напредвайки все подир стъпките на водача, нахълтваме в нескончаеми теснини, които ту се намаляват, ту се увеличават.

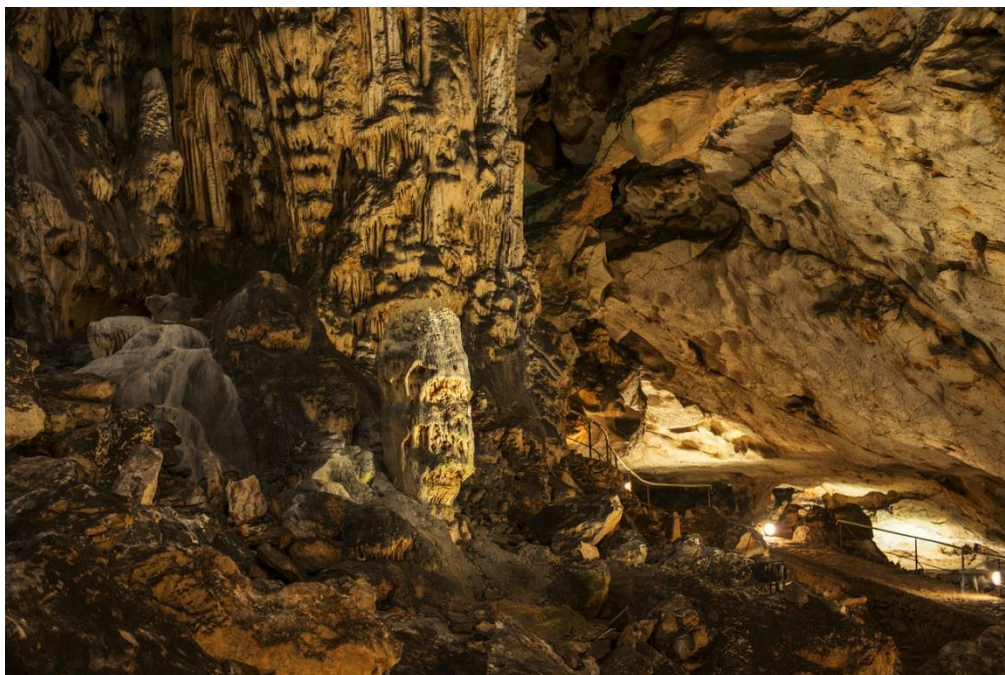

Чрез постоянни спусъци надолу или чрез слаби възходи, теснините, криволичащи в дясно или наляво, стават все по-интересни и красиви. Всяка гънка и дупка носят нови изненади за посетителите.

Тук сгушила се малка статуйка стои смирено между диплите на стените, там изящно изваяни колонади образуват подпорни стени на чаровни къщурки.

Неуспели още да се изтеглим от змиеобразната теснина, ето че се озоваваме в ново разширение, след което следват второ, трето и пето с разни големини и форми.

За разлика от всички преминали подземия, тези нови подземия се отличават с фантастичните си форми и вътрешни украшения.

Там творческата сила на природата е сътворила такива изящни форми и фигури, щото подробното им описание би изисквало време и труд.

Тук всеки присъстващ, подпомогнат от силата на собствената си фантазия и въображение, ясно налучква очертанията на образите и силуетите на всички нему познати лица и животни, а формата на всяко сериозно помещение му напомня ту царски палати, ту тъмните манастирски килии, ту чаровната хижа с божествените ясли на рождението на спасителя Христа, ту настоящи паркове, гори и градини.

Всеки насочил рефлектора си по разните направления, пръснатите посетители из разните отделения на подземията, придават една особена фееричност на цялата обстановка, която докарва всички до екстаз.

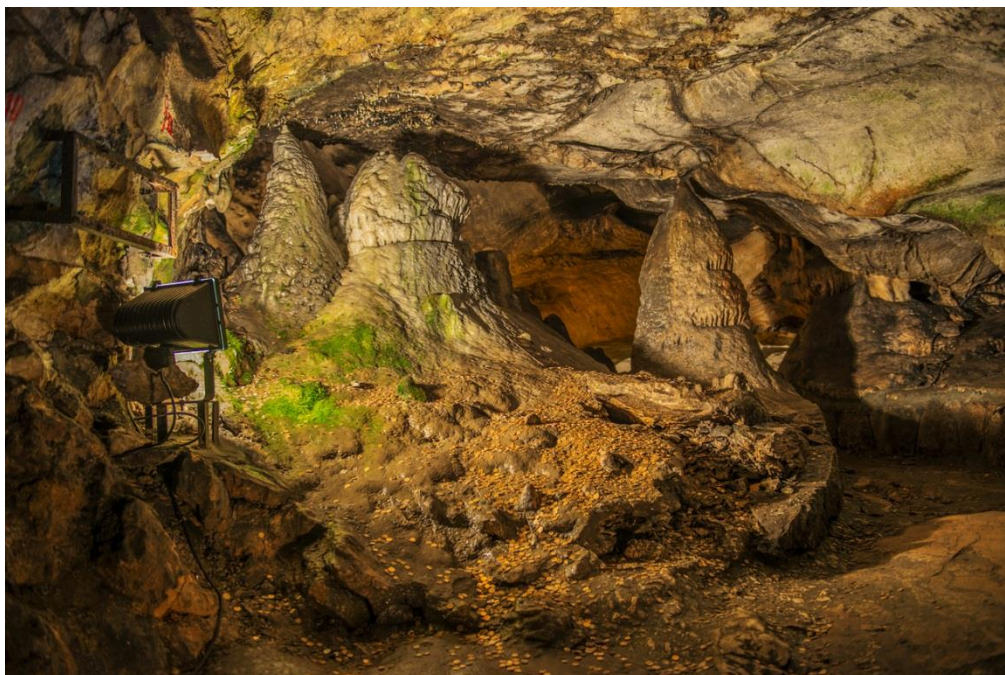
Тук времето не лети като на повърхността на земята; тук никой не мисли за лъжовния мир там горе на земята, а всеки опулил поглед се стреми само да обхване и да го погълне жадно всичко без да изпусне нещо от безкрайната чаровна панорама.

Тук няма глад, нито умора. Великият творец, който е творил божествените си творения с векове, небезпокояван от земните съблазни, е имал само една цел – да създаде най-великото си творение, за да вдъхне страх и смирение на простия смъртен.

Силата на вкаменения свят е велика и чаровна. Пред нея всичко бледнее и замира. Тук всеки чувства как неволно всичко трябва да занемее за да допълни незавършеното творение на вековете.

Залисан от шеметни творби, всеки занемява и ненамирайки изрази за възклицания, стои ням пред избраната си картина. Неподвижни и вкаменени, пътниците допълват дивната картина на глухите чертози.

Една тайствена и тиха безмълвна глухота цари навред и пази телата на вкаменените творби, за да не наруши вечния им покой.

А водачът бай Димитър Тодоров, запушил цигарка, тегли белия дим дълбоко в гърдите си и с дяволит поглед чете по лицата на всички ефекта от грандиозното дело на вековете. Бродил из най-малките гънки и низини по безкрайния лабиринт през дългите зимни нощи, той не само познава, но се е сродил с всички творения и потайности на подземния свят. Не един път и той е изпадал в религиозен екстаз, но днес, след хилядното му посещение на подземното му любимо жилище, тох се вълнува от съвсем други чувства. Той знае и вярва на фантастичните разкази на приказни баби, че нейде в дълбините на тайствения мир се крият огромни скъпоценни богатства на незнайни царе, велможи и

пещерния живот, качества, наследени от техните далечни прадеди, щото, както сами заявяват, цялото подземие им е по-познато от колкото улиците на тяхното село, така че дълбокият мрак не им пречи да се движат свободно и през най-опасните места на пещерата. Макар и още нищо не намерили от богатите съкровища, те не губят кураж, защото бъдещето е тяхно и трудът им рано или късно щял да се увенчае с успех. Това е психологията на иманяра – той животът и имотът си ще загуби, но не и вярата в успеха на иманярството. От същата пасмина е и нашият бай Димитър. Плахо и с хиляди заобикалки той иска да узнае дали някой от писъстващите не знае мястото на съкровището.

Пред вратите на ада

Всички, предполагайки че са навестили най-чаровните и тайствени подземия и инстинктивно желаейки да вземат със себе си колкото може повече образци от това, което са видели, когато водачът, вече изпушил цигарата си, каза: „Господа, време е да продължим и да отидем при рисуваните животни“. Вървим след нашия добросъвестен водач през множество теснини и разширения, които се редуват като в калейдоскоп.

Тук стените и покривите на ущелията и разширенията стават ощър по-грандиозни и вълшебни. Всяка премината дипло, всеки прескочен праг или слезнато съпало заслужават внимание и адмирации. Но въпреки, че следващите картини стават все по-красиви и чаровни и да откриват пред погледите ни все по-нови релефи, фигури, фризи и дантели с ясни форми и контури, умората на зрението явно се чете по лицата на всички. С втръчени очи, с отворена уста, от гърдите на всички се лее една непрестанна гама от възклицания, които нарушават нощния покой на теснините. Въпреки това, обаче, интересът към тайственото не само не отслабва, но непрекъснато расте повече и повече.

Една магнетична сила притегля всички все по-дълбоко и дълбоко в нескончаемия лабиринт без някой да си задава въпрос дали някога ще излезем на белия свят. Инстинктивният страх и особеното чувство на безпокойство, които изпитвахме при влизането в пещерата, вече са изчезнали напълно. Сега един буен устрем ни тика все по-навътре в подземие.

Пред грамадна зееща пропаст в огромно подземие водачът спира и сочи безкрайна бездна.

Това е входът на ада. Само пред мисълта, че ще трябва да се спуснем в шеметни мрачни пропасти и дълбини, неволно нещо кара

всеки да насочи рефлектора си в безкрайната бездна и да вторачи широко разтворените си зеници. Насочена по всички посоки на бездната ярката светлина на рефлекторите открива грамадните куполи на величествени храмове, които се губят в дълбокия непрогледен мрак.

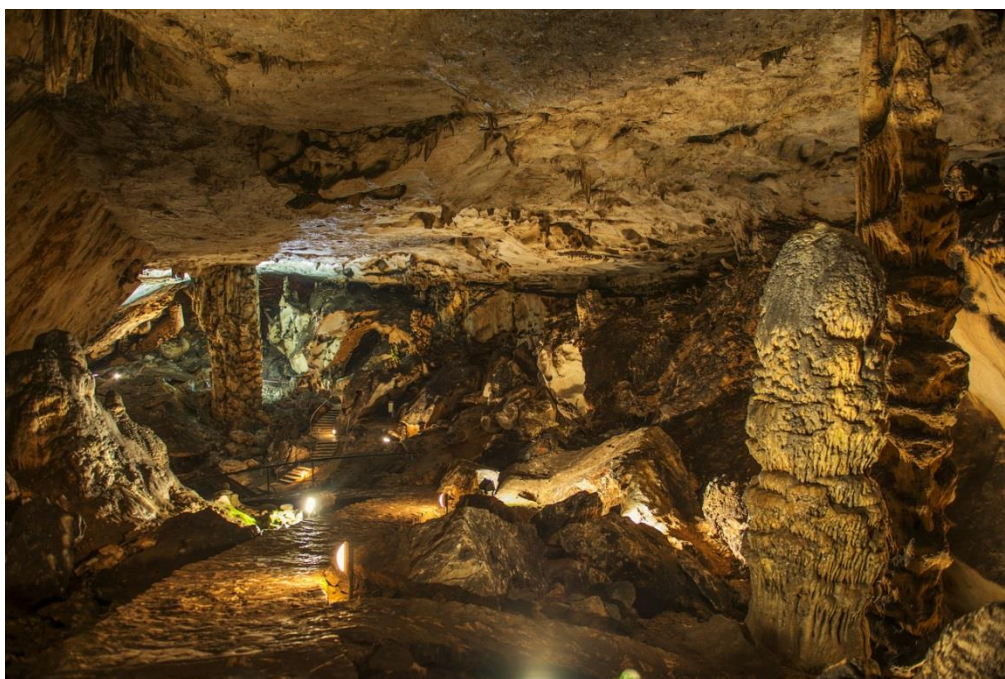
Огромни колонади с най-разноформени релефи и барелефи по тях подпират тайствените куполи, които нямат начало, ни край. С хиляди висящи полюлеи и канделабри, спускащи се от всички страни, с милиони свещици, кандилца и звездици, които блестят и отразяват светлината на рефлекторите, разливайки я по всички направления.

Това огромно подземие неволно напомня тайствените храмове на преследваните първи християни, издълбани дълбоко в недрата на жестокия старинен Рим.

Увлечени и зашеметени от грандиозната гледка на тези катакомби, всички желяем по-бързо да се потопим в непрогледната

тъмница. Добродушният водач, обаче, не мисли така. Той умее да запази най-грандиозните природни творения за последния момент. И само след като раздразни любопитството на всички, бавно закрачи по продължението на начертания път. Чрез един стръмен скалист възход до неравна площадка се достига до ново разширение – истинска театрална сцена, създадена специално за съцързаване на входа на ада. От тази тераса гледката става още по-внушителна, чаровна и ненаситна. Тук за пътника е запазена нова изненада.

В дъното на сцената ни се сочи един микроскопичен вход, едва 50 на 60 см, през който всеки трябва да се провлочи като змия, за да продължи по-нататък. Неволно всеки се сепва и се пита какво да прави.

В този момент, обаче, пъргавият като сърна водач без помощта на светлината, с едно ловко движение на тялото се плъзва и изчезва зад входа. Окопитени и ободрени от ловкото и бестрашно движение на водача, всички се надпреварват като са свалили от себе си световните

суети, коленичат и след това се промъкват по корем по неравната земя, насочвайки главата и ръцете си право в тъмната пропаст. По този начин всички нахълтват в новия подземен мир, откъснати напълно от лъжовния мир. Неволно всеки се обръща назад да види отворието, през което се е проврял, за да разбере дали при връщането ще може да преодолее скалната теснина.

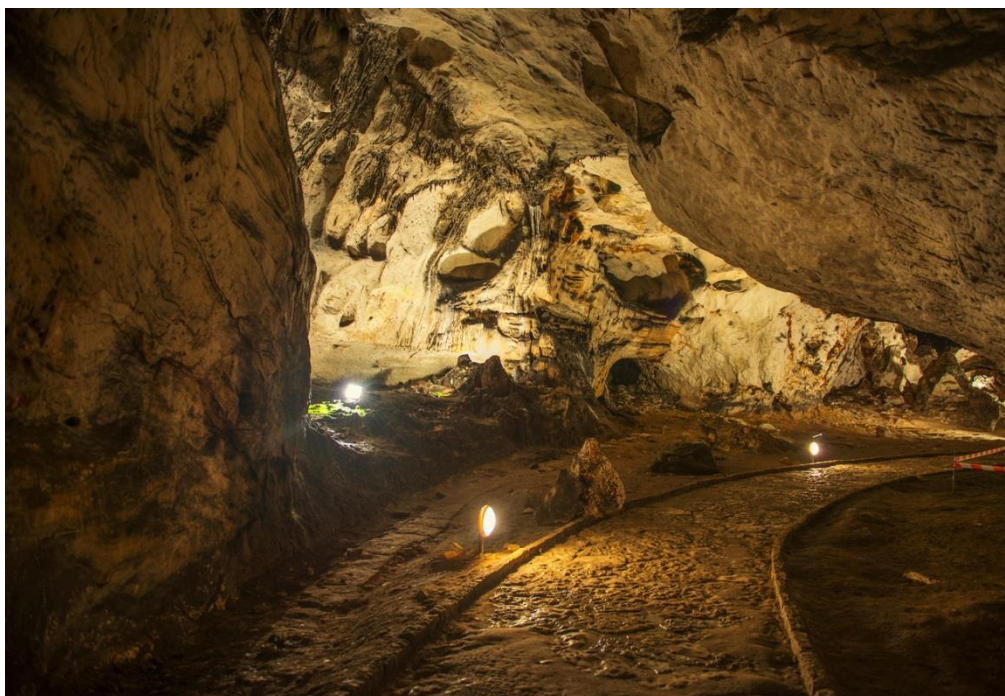
В чаровния мир на подземнието

Едвам успели да се изтеглим от изпитателната теснина, над главите ни от всички страни се спускат заканителни мечове, едни от други по-остри, по-дълги или по-разнообразни. Със страхопочитание, всички свели глави надолу, коленопреклонно и смирено вървим напред. Не минава много време и ето от всички страни започват да се чуват охкания, които се сливат в цял хор.

За да накажат смелите туристи, които нарушават покоя на каменните чудовища, тези последните си отмъщават като им нанасят удари ту по главите, ту по лицата, раменете или колената. Единствен невинен и праведен остана 9 годишният смел турист, който излезе пощаден и невредим.

Проправяйки си път през скалисто нанагорнище, където се преминават десетки богато гарнирани галерии, достигаме до малка тераса, на дясно от която води обширна галерия. Осеяна с хиляди пирамиди, статуи и цял арсенал фарфарови изделия, в средата на галерията се издига зловещата глава на гигантска смъртоносна усойница, наклонена върху тлъстото си туловище, готова всеки момент да забие отровните си зъби в телата на посетителите. Смъртен ужас обхваща всеки пътник пред вида на зловещото животно и макар, че всеки схваща безопасността, бърза да я прекрачи и я замине, за да заличи неприятните спомени от хладното влечуго.

Тъкмо успокоен и ободрен ето, че пътникът е посрещнат от благородната фигура на кроткия старец, който замислен стои вкаменен с образ обърнат към простора. Той наблюдава спокойно целия вкаменен около него мир, съставен от ясните очертания и релефи на млади и стари хора и чудовища, от прозрачни завеси и гирлянди, от тънки драперии и от най-нежни дантели.

В безспирното движение все напред, отминавайки подземията, всеки извива лицето си, за да обхване прелестите от всички страни. Неусетно се сблъскваме с други нови по-разнообразни и чудовищни форми и фигури, когато съвършено неочаквано се навлиза в чертозите на подземния владетел.

С величието и безграничното богатство на творенията безспорно тези части от подземията на Магурата са най-грандиозните и фантастичните. Тук всеки е сломен от величието и гения на природния творец, всеки чувства собственото си нищожество без да може да изкаже

или напише поне една частица от всичко онова, което е било пред очите му. Нито устата, нито перото, нито чувствителните плаки на фотоапарата са в състояние да предадат това грандиозно творение на вселената.

Редом с обширни църкви и богато украсени манастирски килии, изваяни от белоснежен креден масив, в Магурата се простират истински зимни градини и пространни художествени и геоложки музеи с хиляди завършени скулптурни творения на най-изтънчени малери. И нека никога да не мисли, че това е игра на зрението или илюзия на въображението. Съвсем не. Поставени върху артистични пиадестали, всички започнати или завършени бюстове са така вярно и грациозно разположени на отмерени разстояния и площадки, щото и най-взискателният вкус и най-петенциозният художник не би могъл да ги упрекне в нещо.

Грамадни колонади с милион тънки извивки и украшения подпират с гърдите си масивните туловища на грамадни куполи, осеяни с безброй звездички, свещици, нежни снежинки, между които се спускат грандиозни свещници и цели полюлеи, украсени с хиляди светила.

Тук група статуи като че ли току що изкопани от Помпея, там стърчат саркофазите и надгробните камъни на знатни велможи, а сред необятния музей истински аквариум с кристална животворна вода, в която се плискат студените тела на нимфите. Безброй мумии стоят на неподвижни пиадестали, тъй съвъешено запазени, като че ли току що са пренесени от меморията. За да се допълни картината ето ви и златострунна арфа, която акомпанира вечния покой на подземния мир. Тук, в тези свещени чертози художникът ще намери богати форми и идеи, поетът – вдъхновение, натуралистът – обширен материал и простосмъртните – фантастични видения, каквито ничия фантазия не е в състояние да представи.

В едно глухо и самотно разширение на пещерата погледите се спират върху множество рисунки на разни животни и йероглифи.

Тук ясно личи творческата ръка на изкусен художник, който, за да подведе хората на науката, е нарисувал с охра, взета от самата пещера, разни фигури, като се е стремял да замаскира всичко това с грубостта, за да ги представи като творения на първобитни пещерни хора. Две латински букви, обаче, както и самите рисунки издават фалшификаторската ръка на съвременния човек, а и обстоятелството, че преди 30 години тук не е имало никакви следи от подобни рисунки, говори най-добре, че рисунките са плод на фантазията на хората на нашата епоха.

Пещерна експедиция в Магурата (около 1950 г.): автентичността на рисунките в наше време не се поставя под съмнение

И когато, всички засмени и доволни славят инициатора, който е имал отличната идея да посети царството на подземие, и бързат да сложат отпечатъците на своето присъствие по девствените гърди на спящите творения и да си заминат обратно в люжовния мир, ето че добрият водач бърза да успокои всички, че това не най-хубавото и интересното. Той подканва групата да побърза да влезе в царството на вълшебното.

Обрадвани и отрупани от нескончаеми видения, каквито най-богатата фантазия на ориенталиста не може да създаде, никой не можеше да допусне, че нягде в света може да съществува по-съвършено и по-грандиозно творение от съцераваното. Силата на вкаменения свят тук е тъй голяма и привлекателна щото изминатите часове на съцераването минават като миг и никой не иска да се раздели и лиши от изпитаната наслада.

Постепенно, постепенно се чувства как всичко замира. Като вледеняли всичко затихва и лицата на пътниците изглеждат тъй бледи, нежни и неподвижни, като че ли са се вкаменили.

Повторното напомняне на водача да заповядаме да видим най-красивото в пещерата като че ли рабуди и съживи всички ни. С освежени сили и бодри крака, коментирайки силата и величието на Твореца, сега всички се надпреварват да се доближат до водача, за да вкусят първи от най-хубавото от земята.

Така, следвайки през хиляди теснини, гдето се подлагаха на изпитание греховните души на верующите спътници се минават грамадни зеещи бездънни пропасти, за да се премине през „турските гробища“, осеяни с безброй надгробни камъни с гъжви и чалми, безмълвно стърчащи по скалистата плоскост.

Там сред огромно подземие с неравен и скалист под, границите на което се губят в непрогледния далечен мрак пред погледите на

посетителите се открива самотен обелиск с такова богатство и съвършенство, които не се подават на описание. Заслужава да се превъзмогнат всички житейски пречки, за да бъде посетена пещерата и да се види това дивно творение на вековете.

Никое световно човешко творение не може да се сравни с величието, нежността, изящството и богатството на този обелиск. Египетската пирамида на Place de la Concorde, Вандолската колона в Париж и Траяновата кула всред древния Рим изглеждат нищожни и жалки творения на земята. Ако пещерните теснини позволяваха да бъде изнесен над земята и поставен в столицата, целият културен свят би се стекъл в София, за да се поклони пред най-грандиозното творение на света.

Чаровен кръщелен купел, изпълнен с кристални скални води, пои с живот вечен изморените пътници, а вековни кипариси и лиандри, потънали във вечен скреж, небно свеждат вледенясалите си клони.

По-нататък препречва пътя на пътниците художествено изработена католическа капелла с разпятието на Спасителя, в нозете на когото плачущата Мадона е свела глава над кристално блюдо, изпълнено с невинните сълзи на Божията майка. Тази капелла, нарочмо съградена пред входните двери на свещените и тайнствени обители, е предвестник и пазител на свещените творения на безсмъртния.

Всички сбрани и скупчани около водача следват безмълвните му стъпки и движейки се безспир се приближават към последните дълбини на безкрайния лабиринт. Нескончаемите спусъци в бездънни пропасти, непрестанните гунки на входовете по всички направления и посоки създават илюзията на всекиго, че движението е насочено към дъното, към извора на подземния мир. Тук тайственият мрак и подземната хлад се увеличават. Покоят е пълен и ненарушим от никаква жива твар. Със смирение и божествено почитание членовете на дружината крачат в

лоното на свещената обител, за да влеят своята плът в тази на тайствения мир. Още малко и пътниците са пред целта.

В селенията на живота вечен

Избързал, самотен в гъстия непрогледен мрак, водим само от сетивни чувсрва, водачът, приклепнал до централната колона, очаква пристигането на водената от него дружина.

Първият посетител, движейки се с насочен рефлектор напред, се вижда внезапно сред чаровна, живописна панорама, която го вледенява и сковава. Неспособен да жапрати и най-малкото движение, той не може да възкликне, да вземе дъха си и да заговори. Толкова картината е вълшебна.

Всеки следващ пътник, като пристига, бива озарен от все по-чудни и чаровни багри и творения, които га карат да изпада в екстаз. А пристигането на всички пътници осветява цялото подземие, в което блескват всички творения.

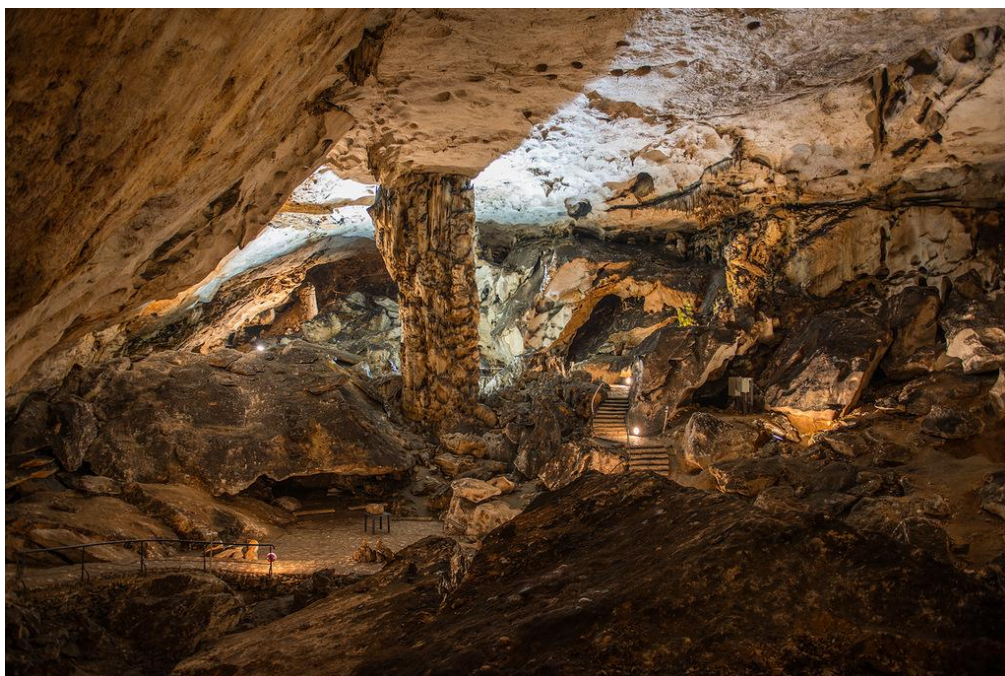
Сега, всеки без да продума ни дума, разбира защо водачът е говорил, че тук е мястото на най-тайнственото и интересното в пещерата!

Пред вида на величествената картина никой не мисли за друго освен за славата и величието на вечния Творец.

Багри, форми, релефи, сюжети, колонади, драпировки, мебели и всички украшения тук са тъй подбрани, изваяни, поставени и преплетени щото най-живата фантазия не е в състояние да си представи без да ги види. Тук ясно личат божествените творения на вековете, създадени по повелята на духовете.

В огромната, божествена манастирска катедрала, подпряна на безброй колонади с мраморно блескави хиляди гравюри, надвесени блещат чаровните куполи, осяени с милион божествени светила, обвити

в нежни, бисерни и диамантени частици и пращинки като коледни градини през лют зимен мраз. Там маса жертвеници са симетрично разхвърлени по равния каменен под, постлан с нежната покривка на вековния свещен прах. Безброй ангелски творения, надвесени в небесните простори, надникват и бързат да възвестят мира на земята, а в ляво цяла процесия на католически монаси и монахини следва пътя си начело със свещените хоругви към манастирския изход. Сюрпризиран в тяхното тайнствено свещенодействие те в миг остават вкаменени и само гледат бездушни без да могат да продумат. Там в дъното на олтара върху мраморна площадка блестят свещените треби, а в ниските анекси, свели бледи и неподвижни чела, стоят безмълвно мастити светии. Огромни масивни и тънки прозрачни гирлянди, дантели и драперии нежно покриват хладните масиви и допълват нежността и топлотата на вечния покой. Тук всичко е нежно, мило и тайнствено; всичко е безмълвно, бездушно и спокойно; тук няма следи от греховен надземен живот, но въпреки това всичко е тъй живо, топло и любящо.

Пътникът не се чувства тук странник. Всеки чувства, че тук е попаднал в жилището на вечния покой и желае да види и си осигури място във вечните селения на Твореца.

Но нека никой не си прави илюзията, че от това бледо и бегло описание може да се създаде и най-слаба представа за най-съвършеното и грандиозно творение на подземния мир. За да има ясна представа за същността на пещерния мир, всеки трябва лично да види и изпита силата и могъществото на подземните селения. Там, там е вечен живот. Към този мир е насочен целия поток на живота. Кой, прочее, не би желал да си осигури живот вечен??

Възхитени, обрадвани и възродени от вида на вечното жилище, оживените туристи бързат да се приближат до края на бездната, за да изпият до дъно чашата на блаженството. Клетите, те не знаят каква изненада ги очаква ...

Всред брилянтни сводове, осяяни с безброй диаманти, ето че се открива последната галерия, която някога е представлявала шедьовър в подземните творения, а сега е превърната в гробище и арена на безумни и варварски инстинкти на самозабравили се земни същества. Там всичко е повалено на земята. Една жестока и варварска, безумна ръка, размахала смъртоносна коса в момент на самозабрава или в престъпна лудост, е повалила всичко по земята и мястото на истинските творения на вселената се е превърнало в истинска долина на разрушенията и смъртта.

Печален край. Всички натъжени и погнесени от жестокостта и варварството на разрушителя си дадоха тържествен обет да възстановят поруганото и да вразумят всички бъдещи посетители, поставяйки пред входа на пещерата следното предупреждение:

Пътниче, пази старателно свещените покои и техните мощи като зеницата на очите си; пази ненарушим покоя на вкаменените

твари, които са ценни и чаровни само в подземните усои; не се опитвай да насилваш волята на Твореца и да правиш опит да ги отнесеш тук, горе на земята; лишени от земната хлад и дълбокия мрак те губят своята прелест и носят само разочарование и беди; постарай се да поправиш пакостите на твоите предшественици.

Връшане

След 5 часова бродене в обширните мрачни подземия се достига до най-крайната точка на лабиринта. Всички тържествуват и искат да оставят трайни следи за тяхното посещение. Всеки, покатерил се върху избрани площадки, с насочен рефлектор бърза да напише или гравира името си и датата 3. VII. 1927 г. на своето посещение. Би казал човек, че всеки дири да означи мястото, където желае неговите тленни останки да намерят покой в удобно вечно жилище.

Мисълта за връщане не радва никого. С особена мъка и скръб всички са длъжни да следват бързите крачки на водача, който сега бърза да приближи надземния вход, за да прибере пръснатото си стадо, а може би и да получи час по-скоро обещаното възнаграждение.

Сега, следвайки в обратно направление изминатия път, всеки се визира да обхване за последен път всичките форми и предмети по пътя си. Дълга процесия оживени туристи, проточила се в нескончаемите спусъци и коридори, огласява вечните покои с веселите си гласове и песента: „ето връщаме се веч по нашите мили домове ...“ За сетен път всеки оглежда изминатия път с цел не само да затвърди впечатленията си, но и да запомни по-добре направлението на изхода. Сега се забелязват вече всички поставени знаци от туристи и всеки оценява тяхната уместност и полза. Жалко е, че те са толкова редки и недостатъчни, за да могат самотните пътници да се ориентират без водач.

Връщането върви бързо. Неусетно, скачайки от скала на скала като в познати и любими подземия, цялата дружина се озовава пред пещерното входно отворище. Здрави и читави всички поздравяват наново слънчевия феб и бързат да подкрепят силите си.

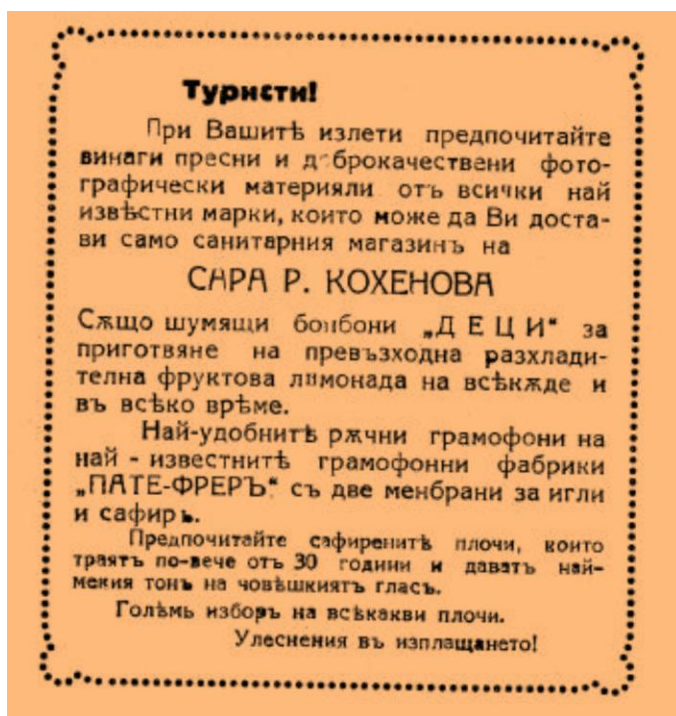
Селото Рабиша заслужава друга участ

Посещението на Магурата е един отличен спорт, който може да се практикува във всички сезони на годината. Удобствата за пътуване са големи и не съществуват никакви пречки всеки да я посети, когато поиска. Далечните пътници могат да пътуват с трена до гара Макреш, от гдето по право шосе имат да пропътуват 12 км през равнинно плато и чудно хубави околни гледки. Освен чудните подземия на пещерата, общата дължина които надвишава 4-5 км, тук голям интерес

представлява обилния извор „Врелото“, самото езеро, наречено „блатото“, както и масивът на Магурата.

Хиляди легенди са свързани с грамадния извор, който дава началото на стотици литри чиста, приятна и пивка студена вода. Тя може да бъде използвана за водоснабдяване на цял град, напояване и за разни технически цели. Самото „блато“ може да послужи като отличен резервоар на голяма силопроизводителна централа, в която могат да се събират водите на околните планински потоци и да се превърне в доходен рибарник.

Магурата, „Блатото“ и „Врелото“ край село Рабиша до Белоградчик представляват голям интерес и могат да станат не само обект за туристи, но и за икономисти, индустриалци и хигиенисти. Миналото им е мрачно, настоящето – малко известно. Дано бъдещето им бъде по-щастливо. Всеки, който ги посети, ще запази приятни спомени за най-красивия кът на България.

Туристи!

При Вашите излети предпочитайте винаги пресни и доброкачествени фотографически материали от всички най-известни марки, които може да Ви достави само санитарния магазин на

САРА Р. КОХЕНОВА

Също шумящи бонбони „Д Е Ц И“ за приготвяне на превъзходна разхладителна фруктова лимонада на всякъде и във всяко време.

Най-удобните ръчни грамофони на най-известните грамофонни фабрики „ПАТЕ-ФРЕРЪ“ с две мембрани за игли и сафиръ.

Предпочитайте сафирените плочи, които траят по-вече от 30 години и дават най-мекия тон на човешкия гласъ.

Голям изборъ на всякъкви плочи.

Улеснения във заплащането!

Важно! Важно! Важно!
ТУРИСТИ!
За да предприемете удобни излети, необходимо е да се снабдите съ здрави и солидни туристически обувки съ сжщински тиролски гвоздеи типъ „BERGSCHUE“ които ще намерите само при реномираниятъ обушарския магазинъ на **Георги Миховъ.**
Ул. Московска.

Туристи,
Преди да тръгнете на излетъ, снабдете се съ пресни колбаси салами и др.
отъ колбасницата
„ЛОНДОНЪ“
на **СТОЯНЪ МИТОВЪ**
ул. Александрово.

БЕЛЕЖКИ

1, Всички снимки от пещерата се публикуват с любезното разрешение на техния автор: andrey5d@yandex.ru

ЛИТЕРАТУРА

Toula, F. (1877). Geologische Untersuchungen im westlichen Theile des Balkan und in den angrenzenden Gebieten. IV. *Sitzb. d. mathem.-naturw.*, 75, 465-549.

© 2013 Venets: B.V. Toshev (Editor)

